

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym w dniu 16 lipca 2020r., a skierowanym przeciwko (...) spółka akcyjna Oddziałowi Zespół Elektrowni (...) w N. E. P. domagał się sprostowania wydanego mu świadectwa pracy w warunkach szczególnych z dnia 10 czerwca 2020r. poprzez ujęcie w nim okresu 30 czerwca 1998r. – 24 września 1989r., kiedy to był oddelegowany do realizacji (...) Przedsiębiorstwa (...) w W. do Zjednoczonych Emiratów Arabskich, a ewentualnie (przy przyjęciu, że nie przysługuje mu takie roszczenie) ustalenia, że praca w tym okresie była pracą w warunkach szczególnych.

Pozwany (...) spółka akcyjna Oddział Zespół Elektrowni (...) w N. wniósł o oddalenie powództwa wskazując, że w okresie, którego dotyczy pozew, powód korzystał w zakładzie z urlopu bezpłatnego, więc to nie po stronie Oddziału leży zaliczenie wskazanego okresu do okresów pracy w warunkach szczególnych.

Obie strony wystąpiły o koszty procesu.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

Strony niniejszego procesu pozostawały w stosunku pracy w okresach: 1 sierpnia 1975r. – 1 lipca 1992r. i 1 marca 1994r. – 13 października 1995r.,

Niesporne, nadto dokumentacja w aktach osobowych powoda, w tym świadectwa pracy: z dnia 13 października 1995r., z dnia 3 lipca 1992r., umowy o pracę z dnia 1 sierpnia 1975r., 1 marca 1994r., 1 czerwca 1994r., 1 września 1994r., 2 stycznia 1995r., 1 marca 1995r., 1 czerwca 1995r., 1 października 1995r.

W okresie 30 czerwca 1988r. – 1 lipca 1992r. powód korzystał u pracodawcy z urlopu bezpłatnego, przy czym po 24 września 1989r. z powodu spraw rodzinnych, a do tej daty w związku z pracą za granicą. Chodziło o pracę przy realizacji przez firmę (...) kontraktu (...) w Zjednoczonych Emiratach Arabskich, wykonywaną przez powoda na podstawie umowy o pracę z dnia 30 czerwca 1988r. na stanowisku robotnika wykwalifikowanego.

Powód świadczył tę pracę w okresie 30 czerwca 1989r. – 6 lipca 1989r. Po powrocie do kraju musiał wykorzystać ustawowy urlop w wymiarze 26 dni roboczych oraz 26 dni wolnych.

dowód: zaświadczenie z dnia 1 lipca 1989r. – k. 9 (także w aktach osobowych powoda), świadectwo pracy z dnia 3 lipca 1992r. w aktach osobowych powoda, świadectwo wykonywania prac w warunkach szczególnych z dnia 6 lipca 1992r. w aktach osobowych powoda, wnioski o urlop bezpłatny z dnia 29 czerwca 1988r. 31 lipca 1989r.

Po ustaniu pierwszego z dwóch wskazanych wcześniej okresów zatrudnienia pozwany wystawił powodowi w dniu 3 lipca 1992r. świadectwo pracy, w którym wskazał, iż powód korzystał z urlopu bezpłatnego w okresie 25 września 1989r. – 1 lipca 1992r.

W dniu 6 lipca 1992. pozwany wystawił powodowi świadectwa pracy w warunkach szczególnych, w których jako okresy pracy w takich warunkach wymienił ze wskazaniem stanowisk pracy: 1 czerwca 1978r. – 31 sierpnia 1979r., 1 listopada 1975r. – 31 maja 1978r., 1 września 1979r. – 1 lipca 1992r. Dodatkowo w dokumencie zaznaczono, że: w okresie 25 września 1989r. – 1 lipca 1992r. powód przebywał na urlopie bezpłatnym, a w okresach: 16 kwietnia 1988r. – 8 marca 1988r. i 30 czerwca 1988r. – 24 września 1989r. przebywał na kontrakcie.

dowód: świadectwo pracy w warunkach szczególnych z dnia 6 lipca 1992r. i świadectwo pracy z dnia 3 lipca 1992r. w aktach osobowych powoda

W dniu 8 czerwca 2020r. powód wystąpił do pozwanego pracodawcy o przesłanie mu - w związku osiągnięciem wieku emerytalnego - świadectw pracy i świadectwa pracy w warunkach szczególnych za okresy: 1 sierpnia 1975r. – 1 lipca 1992r., i 1 marca 1994r. – 13 października 1995r.,

Niesporne, nadto wniosek z dnia 8 czerwca 2020r. w aktach osobowych powoda

W odpowiedzi na wskazany wniosek pozwany wydał powodowi dwa datowane na 10 czerwca 2020r. świadectwa pracy, odrębnie za każdy okres objęty wnioskiem.

W świadectwie za okres 1 sierpnia 1975 – 1 lipca 1992r. w części dotyczącej urlopu bezpłatnego wskazano, że pracownik był oddelegowany do pracy za granicą w okresach: 16 lutego 1988r. – 8 marca 1988r., 30 czerwca 1988r. – 24 września 1989r. „wg (...) z dnia 27 grudnia 1974r. Dz.U 51 poz. 330 zpz” i, że korzystał z urlopu bezpłatnego w okresie 25 września 1989r. – 1 lipca 1992r.

W punkcie dotyczącym wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze znalazł się zapis: „według świadectwa wykonywania prac w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze.

Wskazane świadectwo, zawierające pouczenie w zakresie domagania się jego sprostowania, zostało wydane powodowi wraz ze świadectwem wykonywania prac w szczególnych warunkach datowanym na 10 czerwca 2020r., w którym jako takie okresy wyszczególniono:: 1 listopada 1975r. – 31 maja 1978r., 1 czerwca 1978r. – 31 sierpnia 1979r. , 1 września 1979r. – 31 marca 1986r., 1 kwietnia 1986r. – 28 lutego 1987, 1 marca 1987r. – 15 lutego 1988r., 9 marca 1988r. – 29 czerwca 1988r., a nadto wskazano na kontrakt za granicą w okresie 16 lutego 1988r. – 8 marca 1988r. i 30 czerwca 1988r. – 24 września 1989r. oraz urlop bezpłatny w okresie 25 września 1989r. – 1 lipca 1992r.,

dowód: świadectwo pracy i świadectwo prac w szczególnych warunkach z dnia 10 czerwca 2020r w aktach osobowych powoda

Dokumenty nie były tożsame treścią z analogicznymi wystawionymi powodowi w 1992r.

dowód: świadectwo pracy i świadectwo prac w szczególnych warunkach z dnia 10 czerwca 2020r., świadectwo pracy w warunkach szczególnych z dnia 6 lipca 1992r. i świadectwo pracy z dnia 3 lipca 1992r. wszystkie w aktach osobowych powoda

Świadectwa zostały doręczone powodowi 15 czerwca 2020r.

niesporne, nadto wydruk ze strony doręczyciela – k. 81,

Pismem nadanym w dniu 26 czerwca 2020r. E. P. zwrócił pracodawcy uwagę na nieujęcie wśród prac w warunkach szczególnych pracy w okresie oddelegowania 30 czerwca 1988r. – 25 września 1989r.

Niesporne, nadto pismo z dnia 25 czerwca 2020r. – k. 11, dowód nadania – k. 77

W odpowiedzi pismem z dnia 2 lipca 2020r. pozwany wskazał, że nie wystawia świadectwa za okres oddelegowania do pracy za granicą, a powód winien wystąpić o to do przedsiębiorstwa, w którym był oddelegowany do pracy.

Niesporne, nadto pismo z dnia 2 lipca 2020r. – k. 10

Powód zwracał się do (...) spółki z o.o. o wydanie świadectwa pracy i świadectwa prac w warunkach szczególnych za okres 30 czerwca 1988r. – 6 lipca 1989r., na co otrzymał informację, iż zaświadczenie o zarobkach za wskazany okres winien mu wystawić macierzysty zakład pracy.

niesporne, nadto korespondencja elektroniczna – k. 12, 15 – 16

Pozwany w przeszłości wydał powodowi zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu (Rp – 7) obejmujące lata 1988 – 1989 ze wskazaniem, że za okres oddelegowania zakład odprowadził składki podstawiając zarobki pracownika zatrudnionego w Polsce na równorzędnym stanowisku (dyżurny elektryk).

dowód: zaświadczenie o zatrudnieniu i zarobkach – k. 8

Sąd zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 97 § 2¹ k.p. pracownik może w ciągu 14 dni od otrzymania świadectwa pracy wystąpić z wnioskiem do pracodawcy o sprostowanie tego dokumentu. W razie nieuwzględnienia wniosku pracownikowi przysługuje, w ciągu 14 dni od zawiadomienia o odmowie sprostowania świadectwa pracy, prawo wystąpienia z żądaniem jego sprostowania do sądu pracy.

W niniejszej sprawie powód w terminie 14 dni od otrzymania datowanych na 10 czerwca 2020r. świadectwa pracy i świadectwa prac w warunkach szczególnych wystąpił do wystawiającego dokumenty pracodawcy z pismem o ujęcie w nich okresu pracy w warunkach szczególnych 30 czerwca 1988r. – 24 września 1989r., a przed upływem 14 dni od otrzymania odpowiedzi pozwanego, iż wskazywany okres winien być udokumentowany stosownym świadectwem przez inny podmiot, złożył pozew w tej sprawie. Skierowanego do wystawcy świadectw pisma powód nie określił mianem wniosku o sprostowanie, jednak z treści tego pisma wynika jednoznacznie taki jego cel. Za takim rozumieniem pisma przemawia późniejsze wystąpienie przez powoda do sądu we właściwym terminie o sprostowanie świadectwa. Z kolei odpowiedź pracodawca na pismo pracownika jest równoznaczna z odmową korekty dokumentu.

Przed oceną zasadności żądania należało jednak rozważyć, czy powód może skutecznie dochodzić sprostowania świadectwa pracy. Po pierwsze pojawiało się pytanie, czy świadectwo prac w warunkach szczególnych, którego dotyczy wniosek, podlega w ogóle sprostowaniu. Art. 97 § 2¹ k.p. dotyczy bowiem świadectwa pracy, czyli innego dokumentu zważywszy na jego niezbędne elementy określone w wydanym na podstawie delegacji ustawowej zawartej w art. 97 § 4 k.p. rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 grudnia 2016r. w sprawie świadectwa pracy (t.j. Dz.U. 2020.186) , a ściśle rzecz ujmując § 2 tego rozporządzenia. W realiach niniejszej sprawy wdawanie się w rozważania co do możliwości sprostowania świadectw pracy w warunkach szczególnych jest zbyteczne. Zauważyć bowiem należy, iż takie świadectwo zostało wydane powodowi wspólnie ze świadectwem pracy za czas, w którym przypadają okresy pracy w warunkach szczególnych, w którym to świadectwie odesłano wprost do tego pierwszego dokumentu. W powołanym wyżej rozporządzeniu w sprawie świadectwa pracy jako jedną z informacji zamieszczanych w świadectwie pracy wskazuje się okres wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (§ 2 ust. 1 pkt 15 rozporządzenia). Skoro informacja w zakresie pracy w warunkach szczególnych jest elementem świadectwa pracy, to jak i inne elementy podlega sprostowaniu na ogólnych zasadach. Jeśli pracodawca z różnych przyczyn (w tym wypadku, jak się wydaje, jedynie technicznych z uwagi na znaczny zakres danych) nie wpisuje tej informacji do świadectwa pracy, a do odrębnego dokumentu sporządzonego wspólnie ze świadectwem pracy jednocześnie w świadectwie odsyłając do tego dokumentu, to ów dokument traktować należy jak załącznik do świadectwa pracy czyli jego część składową podlegającą sprostowaniu. Drugą kwestią wymagającą rozważenia było to, czy powód może dochodzić skutecznie sprostowania świadectwa w sytuacji, gdy nie jest to dokument wydany bezpośrednio po zakończeniu zatrudnienia, a po wielu latach i nie jest pierwszym dokumentem za ten sam okres. Choć na przestrzeni lat zmienił się termin wydania świadectwa pracy, to jednak zawsze był on ściśle związany z datą zakończenia stosunku pracy. Obowiązek niezwłocznego (według ówczesnych regulacji) wydania świadectwa pracy był przez pozwanego zrealizowany w 1992r. i jednocześnie powód otrzymał też świadectwo pracy w warunkach szczególnych. Wystawienie kolejnych dokumentów warunkowane było wnioskiem powoda związanym z postępowaniem emerytalnym i opierało się na tej samej dokumentacji pracowniczej. Pojawia się zatem pytanie, czy nie kwestionując w przeszłości treści wydanych świadectw, powód podważać może zapisy świadectw wystawionych mu obecnie. Odpowiedź na to pytanie musi być twierdząca. Świadectwa pracy z dnia 10 czerwca 2020r. nie sposób traktować w kategoriach odpisu wcześniej wystawionego dokumentu (na co powoływała się pełnomocnik strony pozwanej w toku rozprawy z uwagi na brak tożsamości ich treści. Jednakowa jest tylko część zapisów, niektóre informacje są tylko w dokumentach z 1992r., a niektóre w tych z 2020r. , część informacji nieco od siebie odbiega. W tych warunkach treść świadectwa z 10 czerwca 2020r. może być objęte wnioskiem o sprostowanie.

Żądanie pozwu nie mogło jednak podlegać uwzględnieniu. Sąd podziela bowiem stanowisko strony pozwanej, iż to nie ona, a inny podmiot winien wydać powodowi zaświadczenie o pracy w warunkach szczególnych w spornym okresie.

W tamtym czasie w kodeksie pracy znajdował się art. 298 przewidujący dla Rady Ministrów możliwość określania w sposób szczególny niektórych praw i obowiązków pracowników zatrudnionych za granicą przez polskie przedsiębiorstwa. Na podstawie tego przepisu wydane zostało rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1974r. w sprawie niektórych praw i obowiązków pracowników skierowanych do pracy za granicą w celu realizacji budownictwa eksportowego i usług związanych z eksportem (t.j. Dz.U. 1990.44.259 ze zm.). Zgodnie z § 2 ust. 1 tego rozporządzenia w brzmieniu obowiązującym w spornym okresie do pracy za granicą kieruje pracowników za ich zgodą generalny wykonawca, generalny dostawca lub wykonawca budowy (usługi) eksportowej, który zawarł umowę z jednostką kierującą (najpierw przedsiębiorstwem handlu zagranicznego, później eksporterem). W myśl § 2 ust. 2 rozporządzenia zakład pracy na wniosek jednostki kierującej może wyrazić zgodę na skierowanie do pracy za granicą pracowników, którzy wystąpią do jednostki kierującej o zatrudnienie na budowie eksportowej (przy wykonywaniu usługi eksportowej). Jednostka kierująca kieruje pracownika do pracy za granicą na podstawie zawartej z nim umowy o pracę na czas określony (§ 2 ust. 4 rozporządzenia), a macierzysty zakład pracy udziela pracownikowi urlopu bezpłatnego na okres skierowania do pracy za granicą (§ 3 ust. 1 rozporządzenia w ówczesnym brzmieniu).

To na podstawie przepisów tego rozporządzenia powód w spornym okresie pracował na terenie Zjednoczonych Emiratów Arabskich.

W tym czasie E. P. był jednocześnie pracownikiem pozwanego, u którego korzystał z urlopu bezpłatnego i pracownikiem innego podmiotu – jednostki kierującej. O tym, że powód miał zawartą z tą jednostką umowę o pracę świadczy treść zaświadczenia z dnia 1 lipca 1989r. dotyczącego rozliczenia urlopu wypoczynkowego.

Wykonywanie na rzecz jednostki kierującej pracy na podstawie umowy o pracę oznacza, iż wskazana jednostka winna wystawić powodowi świadectwo pracy i zaświadczenie (świadectwo) pracy w warunkach szczególnych, ona bowiem dysponowała dokumentacją pracowniczą dotyczącą tej umowy. Oba stosunki pracy były powiązane, o czym świadczą przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1974r. dotyczące rozliczania urlopów wypoczynkowych, obowiązku zatrudnienia w macierzystym zakładzie po zakończeniu pracy za granicą na określonych warunkach czy wygaśnięcia umowy u macierzystego pracodawcy w przypadku rozwiązania umowy przez jednostkę kierującą z winy pracownika lub skutek porzucenia pracy. Nie było jednak żadnego przepisu, który cedowałby różne obowiązki pracodawcy z tytułu umowy o pracę za granicą z jednostki kierującej na macierzystego pracodawcę, w tym w zakresie wydawania świadectw pracy.

Pozwany nie miał obowiązku dokonywać w wystawianych powodowi dokumentach (świadectwach) ustaleń co do pracy świadczonej w tym okresie, nie na jego rzecz praca ta bowiem była wykonywana i nie w oparciu o wiążącą strony umowę. Nie dysponował zresztą niezbędnymi ku temu dokumentami, w aktach osobowych bowiem znajduje się jedynie zaświadczenie z dnia 1 lipca 1989r., w którym mowa o stanowisku robotnika wykwalifikowanego, a zatem stanowisku rodzajowo innym niż zajmowane w macierzystym zakładzie i ujęte w świadectwie pracy w warunkach szczególnych.

Treść wspomnianego zaświadczenia nie musi oznaczać oczywiście, iż powód w spornym okresie nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych, sąd powołuje się na nią jedynie w celu wskazania, że pozwany pracodawca nie dysponował dokumentacją pozwalającą mu na poczynienie w świadectwie pracy zapisów zgodnych z wolą powoda, przyjmując, iż po jego stronie leżało ich dokonanie, co w istocie, co jeszcze raz należy podkreślić, nie ma miejsca.

Za odmiennym do tego ostatniego przyjęciem nie mogą przemawiać przepisy wskazywanego przez powoda rozporządzenia z dnia 1 kwietnia 1985r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent z dnia 1 kwietnia 1985r. nie odnoszące się w ogóle do wskazanej kwestii.

Trafniejszym już byłoby powoływanie się na regulację art. 125a ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j.Dz.U. 2021.291), który przewiduje obowiązek wystawienia przez płatnika składek dokumentów (zaświadczeń) w celu udowodnienia okresów pracy w szczególnych warunkach lub w

szczególным charakterze. W ocenie sądu jednak przepis ten należy rozumieć jako nakładający na płatnika obowiązek wystawiania dokumentów, o jakim mowa za okres, gdy praca była świadczona na jego rzecz.

Nawet jednak gdyby przyjąć, że to na pozwanym ciążył obowiązek wydania świadectwa pracy w szczególnych warunkach za sporny okres, to i tak powództwo należałoby oddalić wobec niewykazania przez powoda wykonywania takiej pracy. Powód w tej sprawie bowiem zaprezentował wyłącznie swoje zeznania, nie przedstawiając żadnych innych dowodów na poparcie swoich twierdzeń.

Sprostowanie nie mogło być dokonane jedynie z tego względu, że świadectwem prac w warunkach szczególnych z 1992r. objęto i sporny okres. W świadectwie tym bowiem znalazła się adnotacja o oddelegowaniu i urlopie bezpłatnym ze wskazaniem okresów tychże nakazująca ich pominięcie.

Dla porządku zauważyć wymaga, iż różnica między okresem urlopu bezpłatnego a faktycznym okresem pracy za granicą (czas 7 lipca 1989r. – 24 września 1989r.) wynika z faktu wliczenia do urlopu wskazanych w zaświadczeniu z dnia 1 lipca 1989r. dni wolnych, co przewidywał § 14 ust. 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1974r. w sprawie niektórych praw i obowiązków pracowników skierowanych do pracy za granicą w celu realizacji budownictwa eksportowego i usług związanych z eksportem.

W tych warunkach powództwo o sprostowanie świadectwa musiało ulec oddaleniu.

Nie było podstaw do rozpoznawania sprawy o ustalenie pracy w warunkach szczególnych, skoro żądanie ustalenia (co wynika z zarejestrowanego przebiegu rozprawy) zgłoszono jedynie na wypadek uznania, iż powodowi nie przysługuje żądanie sprostowania (nie może skutecznie dochodzić sprostowania). Tak czy tak jednak powództwo takie nie mogłoby zostać uwzględnione. To nie pozwany, z przyczyn już omówionych przy odnoszeniu się do sprostowania świadectwa pracy, jest podmiotem, przeciwko któremu powinno być kierowane takie żądanie, a podmiot kierujący do pracy za granicą (jego następca prawny). Wzywanie takiego podmiotu do udziału w sprawie byłoby niecelowe wobec braku interesu prawnego po stronie powoda stanowiącego warunek niezbędny uwzględnienia powództwa o ustalenie zgodnie z art. 189 k.p.c. Utrwalony jest bowiem w orzecznictwie pogląd, który tutejszy sąd w całości podziela, że interes taki nie występuje, gdy ustalenie jest stronie potrzebne na potrzeby postępowania o świadczenie z ubezpieczeń społecznych. W takim bowiem postępowaniu strona może bowiem wykazywać określone okoliczności zarówno przed organem rentowym, jak i przed sądem w razie zaskarżenia decyzji organu.

Orzeczenie o kosztach procesu wydano na podstawie art. 102 k.p.c. pozwalającego sądowi na odstąpienie od obciążania przegrywającego proces takimi kosztami w szczególnie uzasadnionych wypadkach. W ocenie sądu w sprawie mamy do czynienia z takim przypadkiem. Powód dysponował sprzecznymi stanowiskami pracodawcy i następcy podmiotu kierującego co do tego, kto winien potwierdzić mu pracę w warunkach szczególnych w spornym okresie. Ustalenie, który z tych podmiotów ma rację, nie było oczywiste wobec braku przepisów określających to wprost oraz wykonywania pracy za granicą w oparciu o dawno nieobowiązujące regulacje. Dbalność o własne interesy, zważywszy na krótkie okresy przewidziane w art. 97 § 2¹ k.p., nakazywała powodowi wstąpienie na drogę sądową przeciwko pracodawcy.

Stan faktyczny ustalony w oparciu o zgromadzone dokumenty, których rzetelność i autentyczność, a w konsekwencji wiarygodność, nie były podważane, w istocie leżał poza sporem.

ZARZĄDZENIE

1. (...)
2. (...)
3. (...)